

Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos

16 mei 2023

Document Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Status Definitief

Datum 16 mei 2023

Referentie ZZA6500-2/polh/23-56

Auteur(s) Mevrouw M. van Beusekom, de heer ir. P. Canisius, de heer drs.ing. J.N. de Koning

Gecontroleerd door De heer ing. I.J.M. de Beer

Goedgekeurd door De heer drs.ing. J.N. de Koning

Paraaf

Adres Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
pensioenfonds.witteveenbos.nl
KvK 41244136

Uw pensioen hangt op lange termijn af van zeer veel externe factoren zoals rente, inflatie, sterftekansen, economische ontwikkelingen, wetgeving die door het Pensioenfonds niet zijn te beïnvloeden. Uw pensioen is dus geen gegarandeerd product maar een behoudend beleid kan zorgen voor beperkte en aanvaardbare risico's.

© Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos

Niets uit dit bestek/drukwerk mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm, hetzij elektronisch, mechanisch dan wel met digitale technieken door fotokopieën, opnamen, internet of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	DOEL EN STIJL VAN HET BELEGGINGSBELEID	6
3	RESULTATEN DEELNEMERSONDERZOEK	7
4	MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGINGSBELEID	8
5	UITGANGSPUNTEN	9
6	MVB-INSTRUMENTEN	10
6.1	Obligaties	10
6.2	Aandelen	10
6.3	Hypotheken	11
7	RAPPORTAGES	12
8	BELONINGSBELEID BESTUURSLEDEN EN MEDEWERKERS WITTEVEEN+BOS	13
	Laatste pagina	13

1

INLEIDING

Het doel van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos (het Pensioenfonds) is om binnen de voorwaarden van zijn financiële mogelijkheden pensioenaanspraken toe te kennen volgens daartoe in het pensioenreglement te stellen kaders. Hiertoe heeft het Pensioenfonds de volgende doelstelling van het beleggingsbeleid.

2

DOEL EN STIJL VAN HET BELEGGINGSBELEID

Teneinde de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wenst het bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. Hoewel het rendement op de portefeuille een hoge prioriteit heeft, staan een defensief karakter van het beleggingsbeleid en een voorzichtige afweging van risico en rendement voorop.

Het bestuur prefereert een defensief beleggingsbeleid. Het Pensioenfonds voert in beginsel een 'passieve' beleggingsstijl. Dit wil zeggen dat getracht wordt een rendement te behalen conform de gekozen benchmarkindices. Dit wordt gerealiseerd via zogenaamde indexbeleggingen om de tracking-error ten opzichte van de relevante index te minimaliseren en de transactiekosten en beheerkosten zo laag mogelijk te houden. Uitzonderingen op het indexbeleggen zijn mogelijk indien de beoogde doelstellingen een meer actieve benadering vereisen.

In dit document is het beleid van het Pensioenfonds rond Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) uiteengezet. Het is een integraal onderdeel van het totale beleggingsbeleid.

In 2021 heeft het Pensioenfonds een uitvraag bij zijn deelnemers gedaan over hun mening over maatschappelijk verantwoord beleggen. Zie de resultaten hiervan in hoofdstuk 3 'Resultaten deelnemersonderzoek'. Het bestuur heeft dit meegenomen in zijn maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

Zowel de directie als de ondernemingsraad van Witteveen+Bos vinden het gewenst dat er wordt belegd in markten en bedrijven die passen bij het duurzaamheidsbeleid van Witteveen+Bos¹. De directie van Witteveen+Bos heeft een klimaatbeleid opgesteld met als eerste pijler:²

- omzet vergroten op projecten die een directe bijdrage leveren aan de klimaatopgave (onder andere energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit);
- beperken van werkzaamheden voor de fossiele sector tot projecten die passen binnen de roadmap van het IEA.

Het Pensioenfonds voert een MVB-beleid en rapporteert over de invulling van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid minimaal eenmaal per jaar op de website.

In dit document zullen de volgende zaken behandeld worden. Ten eerste worden de resultaten gepresenteerd van het deelnemersonderzoek, Vervolgens wordt ingegaan op het MVB-beleid, gevolgd door de gekozen uitgangspunten voor MVB. Daarna wordt ingegaan op de door het fonds ingezette MVB-instrumenten en ten slotte worden de rapportages besproken en wordt ingegaan op het beloningsbeleid.

¹ Notitie '20220323 Afwegingskader nieuw pensioenstelsel'.

² Notitie 'Klimaatbeleid' van de directie van 22 juli 2022. De andere twee pijlers betreffen het verduurzamen van onze ontwerpen en het verduurzamen van de eigen bedrijfsvoering.

3

RESULTATEN DEELNEMERSONDERZOEK

In het deelnemersonderzoek zijn door de deelnemers als belangrijkste eigenschappen van maatschappelijk verantwoord beleggen genoemd:

- niet beleggen in bedrijven die werken met kinderarbeid;
- niet beleggen in bedrijven met een negatieve impact op het milieu;
- niet beleggen in bedrijven uit landen die mensenrechten schenden.

De deelnemers hebben de voorkeur om - indien mogelijk - de volgende sectoren uit te sluiten:

- wapenindustrie;
- sectoren die zorgen voor ontbossing;
- tabaksindustrie;
- kolen- en olie-industrie.

De twee belangrijkste Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties, waarmee Witteveen+Bos volgens de deelnemers rekening moet houden in het beleggingsbeleid, zijn:

- leven op het land (SDG 15) - beschermen van ecosystemen/bossen/biodiversiteit;
- klimaatactie (SDG 13) - aanpak klimaatverandering.

Samenvatting

De deelnemers willen niet beleggen in bedrijven die een negatieve impact hebben op SDG 15 (Beschermen van ecosystemen/bossen/biodiversiteit) en SDG 13 (Aanpak klimaatverandering). Ook willen zij niet beleggen in de wapenindustrie en de tabaksindustrie. Tot slot willen zij niet beleggen in landen die mensenrechten schenden of waar gebruik wordt gemaakt van kinderarbeid.

4

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGINGSBELEID

Het Pensioenfonds houdt bij het beleggen rekening met verantwoord beleggingsbeleid. Het gaat bij onze beleggingskeuzes om een goed én verantwoord rendement. Daarom besteedt het Pensioenfonds waar nodig en mogelijk in het beleggingsbeleid aandacht aan ecologische, sociale en governance (ESG) onderwerpen. Het Pensioenfonds is van mening dat rekening houden met ESG-onderwerpen in het beleggingsproces op de langere termijn bijdraagt tot een betere rendement/risico verhouding. De daarbij eventueel mogelijke extra kosten zullen ook worden meegenomen in de afweging. Het bestuur zal hierbij gebruik maken van de dienstverlening van de uitbesteders.

Transparantie is onlosmakelijk verbonden aan een goed verantwoord beleggen beleid. Wij geven in dit document aan hoe het Pensioenfonds invulling geeft aan maatschappelijk verantwoord beleggen.

5

UITGANGSPUNTEN

Voor het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid hanteert het Pensioenfonds een internationaal geaccepteerd raamwerk voor verantwoord ondernemen, namelijk het Global Compact van de Verenigde Naties (UN Global Compact).

Het *UN Global Compact* heeft betrekking op vier hoofdthema's:

- mensenrechten;
- arbeidsnormen;
- milieu;
- anti-corruptie.

Deze vier hoofdthema's zijn vertaald naar de onderstaande 10 principes van UN Global Compact:

1. Bedrijven dienen binnen de grenzen van hun invloedssfeer de internationaal uitgevaardigde mensenrechten te eerbiedigen;
2. Bedrijven dienen zich er steeds van te vergewissen dat zij niet medeplichtig worden aan schending van de mensenrechten;
3. Bedrijven dienen de vrijheid van vakverenigingen en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
4. Bedrijven dienen iedere vorm van verplichte en gedwongen arbeid uit te bannen;
5. Bedrijven dienen te voldoen aan de effectieve afschaffing van kinderarbeid;
6. Bedrijven dienen discriminatie in arbeid en beroep uit te bannen;
7. Bedrijven dienen voorzorg te betrachten bij hun benadering van milieu uitdagingen;
8. Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen die een groter milieubesef bevorderen;
9. Bedrijven dienen de ontwikkeling en de verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren;
10. Bedrijven dienen elke vorm van corruptie tegen te gaan, inclusief afpersing en omkoping.

Het UN Global Compact bestaat uit de hierboven genoemde tien breed geaccepteerde principes. Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, principes van de International Labour Organisation (ILO), de Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling en de VN-conventie tegen corruptie. Het UN Global Compact verlangt van ondernemingen dat zij binnen hun eigen invloedssfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

Het Pensioenfonds houdt geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van de Verordening (EU) 2019/2088 van 27 november 2019 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR). Het Pensioenfonds heeft een heroverweging gemaakt na publicatie van de technische details (Regulatory Technical Standards, RTS) en besloten om dit niet te wijzigen.

Het Pensioenfonds classificeert haar pensioenregeling niet als een duurzaam product dat ecologische of sociale kenmerken promoot, waarbij gedeeltelijk in duurzame producten wordt belegd. De pensioenregeling valt daarmee onder artikel 6 van de SFDR.

6

MVB-INSTRUMENTEN

Het instrumentarium voor maatschappelijk verantwoord beleggen is groot. Het Pensioenfonds heeft gekozen voor een aantal instrumenten voor de verschillende beleggingscategorieën.

Het Pensioenfonds voldoet aan de Sanctiewet voor al zijn beleggingen. Zie naleving-sanctiewet-voor-pensioenfondsen.pdf (dnb.nl).

6.1 Obligaties

De obligaties worden beheerd door Vanguard in beleggingsfondsen. De obligatiefondsen omvatten staatsobligaties in landen van de EU waar geen expliciet maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van toepassing is.

6.2 Aandelen

De wereld aandelenportefeuille wordt beheerd door Vanguard in een beleggingsfonds. Het bestuur heeft onderliggend MVB-beleid vastgesteld. De fondsen van Vanguard voldoen aan dit beleid. Het MVB-beleid van het wereld aandelenfonds wordt hieronder toegelicht.

1. Screening op schendingen van internationale normen

Dat betekent dat het beleggingsuniversum wordt gecheckt op ondernemingen die mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptieregels schenden. Hierbij wordt gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending.

2. Engagement, het aangaan van de dialoog met ondernemingen

Het Pensioenfonds vindt het belangrijk om (via onze beheerders) actief de dialoog aan te gaan met ondernemingen waarin wij beleggen, met als doel een positieve gedragsverandering te realiseren bij de onderneming en de onderneming aan te sporen tot langetermijnwaardecreatie. Naast beïnvloeding van ondernemingsgedrag is een tweede doel om standpunten en kennis uit te wisselen. Engagement is dan ook een centraal instrument binnen ons MVB-beleid. Het engagement beleid is dan voorbehouden aan de beheerder van het beleggingsfonds.

Het engagement beleid van Vanguard wordt gedaan vanuit het Investment Stewardship team en omvat alle fondsen van Vanguard. Tweemaal per jaar wordt gerapporteerd door middel van een Investment Stewardship report over de engagement en voting activiteiten. Voor het engagement beleid van Vanguard, zie <https://www.vanguard.nl/portal/site/institutional/nl/en/about-vanguard/policies-guidelines>.

3. Uitsluitingsbeleid

Het Pensioenfonds belegt niet in bedrijven waarvan de activiteiten in strijd zijn met het uitsluitingenbeleid. De volgende uitsluitingen gelden:

- producenten van controversiële wapens zoals bijvoorbeeld, biologische, chemische en nucleaire wapens en clustermunities;
- tabaksproducenten;
- UN Global Compact schenders (de 10 principes waaronder kinderarbeid, mensenrechten etc.);
- bedrijven, waaronder bedrijven in de fossiele industrie, met een te negatieve impact op SDG 13 (Aanpak klimaatverandering);
- bedrijven met een te negatieve impact op SDG 15 (Beschermen van ecosystemen/bossen/biodiversiteit).

Voor de laatste twee categorieën moet nog worden gedefinieerd hoe we bedrijven scoren op SDG 13 (klimaat, CO₂), resp. SDG 15 (biodiversiteit) en welke doelstellingen / tijdspaden we hieraan willen koppelen.

Indien uitsluiting niet mogelijk is zal er binnen engagement aandacht aan moeten worden gegeven.

4. Landenbeleid

Voor de categorie aandelen heeft het fonds geen expliciet landenbeleid. De argumentatie is dat er een beperkt effect is bij de uitsluiting van bedrijven waarin belegd wordt die in die landen actief zijn. Het gaat bij aandelen immers om bedrijven en niet om landen, in tegenstelling tot (staats-)obligaties, die een directe relatie met het overheidsbeleid in enig land hebben. Daarnaast worden de schenders van de UN Global Compact (mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie) al uitgesloten in het bovengenoemde uitsluitingsbeleid.

5. Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Het uitoefenen van stemrechten op aandeelhoudersvergaderingen is een van de belangrijkste aandeelhoudersrechten. Het Pensioenfonds belegt in aandelenbeleggingsfondsen waarbinnen gebruik wordt gemaakt van proxy voting. Het stemrecht is dan voorbehouden aan de beheerder van het beleggingsfonds. De beheerder stemt vervolgens op de vergaderingen aan de hand van een vooraf bepaald stembeleid waar ESG een onderdeel van is.

Voor het stembeleid van Vanguard, zie <https://www.ie.vanguard/investment-stewardship>.

6.3 Hypotheken

De hypothekenportefeuille wordt belegd in het beleggingsfonds van Syntrus Achmea. Het beleid van Syntrus Achmea voldoet aan het MVB-beleid van het bestuur. Voor het Particuliere Hypothekenfonds van Syntrus Achmea Real Estate & Finance ligt de focus op maatregelen die geen rendement kosten, maar wel zorgen voor een groener hypothekenfonds en die waarde creëren over de hele keten. Binnen het Hypothekenfonds wordt het ESG-beleid breed geïmplementeerd. Het Hypothekenfonds benadert dit beleid integraal vanuit de zogeheten 4 P's: Partners (intermediair), People (medewerkers), Planeet (consumenten) en Portefeuille (het Hypothekenfonds), waarbij het uiteindelijke fondsrendement een centrale rol speelt. Hiertoe heeft Syntrus Achmea de volgende maatregelen genomen:

- de mogelijkheid bieden van een energiebespaarbudget;
- het opzetten van samenwerkingsverbanden met externe partijen om de consument bij het verduurzamen van de eigen woning te ontzorgen;
- het proactief informeren van hypotheekadviseurs;
- het verder verduurzamen van de bestaande portefeuille: eigenaren energielabel F en G stimuleren tot verduurzaming.

Voor nadere informatie over het MVB-beleid van Syntrus Achmea, zie www.syntrus.nl/esg.

7

RAPPORTAGES

Transparantie is onafscheidelijk verbonden aan een goed verantwoord beleggen beleid. Er wordt daarom eenmaal per jaar verslag uitgebracht over de invulling van ons verantwoord beleggen beleid. De rapportages zijn toegankelijk via de website. De volgende documenten worden gepubliceerd:

Vanguard

Investment Stewardship Annual Report:

<https://www.ie.vanguard/investment-stewardship>

Rapportage stemmen:

<https://www.ie.vanguard/investment-stewardship/how-funds-voted>

Syntrus Achmea

ESG Update:

<https://www.syntrus.nl/esg>

8

BELONINGSBELEID BESTUURSLEDEN EN MEDEWERKERS WITTEVEEN+BOS

De bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding van het Pensioenfonds. Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuursleden noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuursleden.

Het Pensioenfonds houdt zich aan Verordening (EU) 2019/2088 van 27 november 2019 betreffende informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR). Het beloningsbeleid van ons fonds zet niet aan tot het nemen van buitensporige risico's in verband met duurzaamheidsrisico's. Het Pensioenfonds voert een beloningsbeleid dat bijdraagt aan het voorkomen van (schijn van) belangenverstremming, het voorkomen van het nemen van onaanvaardbare of ongewenste risico's, waaronder duurzaamheidsrisico's, en het voorkomen van het maken van kosten die niet in het belang zijn van belanghebbenden bij het Pensioenfonds.

